

Toetsingsadvies
over het milieu-effectrapport
Noordelijke Randweg Haagse Regio
(NORAH voorheen RW14)

22 december 1993

307-202

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport Noordelijke
Randweg Haagse Regio (NORAH voorheen RW14) / [Commissie
voor de milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie
voor de milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-628-X

Trefw.: milieu-effectrapportage; 's-Gravenhage / wegen;
's-Gravenhage.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Minister van Verkeer en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

uw kenmerk
HW/IWO 160214

uw brief
d.d. 11 oktober 1993

ons kenmerk
U960-93/Go/mp/307-203

onderwerp
Toetsingsadvies over het milieu-
effectrapport Noordelijke Randweg
Haagse Regio

Utrecht,
22 december 1993

Met bovengenoemde brief stelde u, als coördinerend bevoegd gezag, de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de aanleg van de Noordelijke Randweg Haagse Regio.

Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

Het MER biedt naar het oordeel van de Commissie voldoende basis voor de besluitvorming. De Commissie constateert wel, met het merendeel van de insprekers, dat geen van de alternatieven een volledige oplossing biedt voor de knelpunten, die de aanleiding vormden voor het initiatief.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

mr. A.A.M.F. Staatsen
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Noordelijke Randweg Haagse Regio

In afschrift aan: Gemeente Den Haag
Gedeputeerde Staten provincie Zuid-Holland

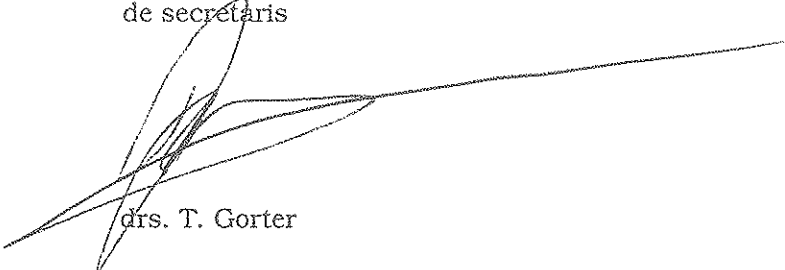
Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport
Noordelijke Randweg Haagse Regio (NORAH voorheen RW14)

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieu-effectrapport
Noordelijke Randweg Haagse Regio (NORAH voorheen RW14),

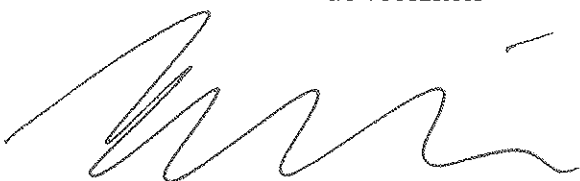
uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat (coördinerend bevoegd gezag),
door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Noordelijke Randweg Haagse Regio (NORAH voorheen RW14)

de secretaris

drs. T. Gorter

de voorzitter

mr. A.A.M.F. Staatsen

Utrecht, 22 december 1993

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. TOETSING VAN HET MER OP HOOFDLIJNEN	2
3. TOETSING VAN HET MER OP ONDERDELEN	3
3.1 Inleiding	3
3.2 Gevolgen voor het milieu en vergelijking van alternatieven	3
3.3 Presentatie	5

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 11 oktober 1993 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld te adviseren over het MER.
2. Openbare bekendmaking van de start van de procedure, Staatscourant nr. 188 d.d. 1 oktober 1993.
3. Projectgegevens.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

1. INLEIDING

Ten behoeve van een besluit over de mogelijke aanleg van een Noordelijke Randweg in de Haagse regio (hierna te noemen NORAH) wordt de procedure van milieu-effectrapportage (m.e.r.) doorlopen en is een milieu-effectrapport (MER) opgesteld. In de projectnota/MER staat het oplossen van de huidige en toekomstige bereikbaarheids- en leefbaarheidsproblemen van en door het autoverkeer in het studiegebied centraal.

Het project is een gezamenlijk initiatief van Rijkswaterstaat, Directie Zuid-Holland, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Den Haag. Bevoegde instanties zijn de minister van Verkeer en Waterstaat (voor het gedeelte RW 14 en coördinerend bevoegd gezag voor het gehele project), Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (voor het gedeelte Landscheidingsweg) en de gemeenteraad van Den Haag (gedeelte Waalsdorperweg).

Bij brief van 11 oktober 1993 is de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) door het bevoegd gezag in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de inhoud van het MER (zie bijlage 1).

De projectnota/MER is vanaf 4 oktober 1993 ter inzage gelegd (zie bijlage 2).

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r., verder te noemen de Commissie. Voor de samenstelling van de werkgroep wordt verwezen naar bijlage 3, waarin tevens een overzicht wordt gegeven van de belangrijkste projectgegevens.

Dit advies betreft:

- toetsing aan de regels voor de inhoud van een MER zoals gesteld in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer (Wm);
- toetsing aan de richtlijnen voor de inhoud van het MER, zoals vastgesteld door het bevoegd gezag op 1 oktober 1992;
- signalering van eventuele onjuistheden in het MER (Wm, art. 7.23, tweede lid).

Conform artikel 7.26, tweede lid van de Wm heeft de Commissie de opmerkingen die mondeling (tijdens de hoorzittingen op 24 en 30 november en 8 december 1993) en schriftelijk werden ingebracht, bij de opstelling van het toetsingsadvies in beschouwing genomen.

In hoofdstuk 2 van dit advies wordt het MER getoetst op hoofdlijnen. Hoofdstuk 3 bevat, aan de hand van opmerkingen over het MER, verdere aanbevelingen van de Commissie voor de besluitvorming.

2. TOETSING VAN HET MER OP HOOFDLIJNEN

De Commissie is van mening dat het MER een helder en overzichtelijk document is. Het MER bevat voldoende gegevens om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming over de voorgenomen realisering van NORAH. Desondanks wordt geconstateerd dat het MER een aantal vragen open laat. Deze zouden bij de besluitvorming moeten worden betrokken. Hieronder wordt dit toegelicht.

Voor de berekeningen van de ontwikkelingen in verkeer en vervoer geldt dat de achtergronden van het model en de gebruikte aannames voor de prognoses, inclusief de motivering hiervoor, niet duidelijk zijn aangegeven; de berekeningsresultaten zijn daarmee niet controleerbaar. Uit het MER blijkt niet in hoeverre andere uitgangspunten andere resultaten voor de verschillende alternatieven en varianten, en vooral ook wat betreft de milieu-effecten, zullen geven (wat is de gevoeligheid van de gehanteerde voorspellingsmethoden). Deze informatie zou bij de te nemen besluiten duidelijk moeten zijn.

Zo is in het MER een mobiliteitsgroei van 35% berekend voor de periode van 1986 tot 2010. Volgens de berekeningen van de Dienst Verkeerskunde van Rijkswaterstaat (SVV II deel d, Beleid in cijfers - Regionale Mobiliteitsindices) zou de automobilitateitsgroei in de Randstad echter beperkt blijven tot circa 20% en in de stedelijke gebieden van de Randstad zelfs nog minder. In het MER wordt dit verschil niet verklaard. Ook blijft de verkeersaantrekkende werking van de weg en de rol van het extra verkeer van nieuwe bouwlocaties (Leizo) onderbelicht. Geadviseerd wordt om bij het te nemen besluit aan te geven wat de gevolgen zijn van de geconstateerde groeiverschillen.

In deelrapport 4 wordt het meest milieuvriendelijk alternatief D2 uitgewerkt. De Commissie is verheugd dat dit alternatief in het betreffende deelrapport wordt beschouwd als een reëel alternatief. Positief is ook de vaststelling dat D2 uit beleidsoogpunt beter scoort dan andere alternatieven, omdat met dit alternatief een beperking van de automobilitateit wordt bereikt, zonder dat (voor zover valt na te gaan) de bereikbaarheid van het studiegebied wezenlijk wordt aangetast. Helaas zijn deze constateringingen niet in het hoofdlijnen rapport opgenomen. De argumentatie hiervoor is dat een aantal onderdelen van dit alternatief buiten het bereik van deze m.e.r.-procedure zou vallen; een vergelijking met andere alternatieven heeft daardoor niet kunnen plaatsvinden. Veel insprekers wijzen hier ook op alsmede op het feit dat in de richtlijnen om een uitwerking van dit alternatief was gevraagd. De Commissie heeft dan ook met instemming vernomen dat op verzoek van het Overlegorgaan Verkeersinfrastructuur alternatief D2 alsnog zodanig zal worden uitgewerkt en gepresenteerd dat een vergelijking met de andere alternatieven wél mogelijk is. Op deze wijze kan dit alternatief, terecht, volwaardig bij de besluitvorming worden meegenomen. Voor het betrekken van alternatief D2 bij de besluitvorming zal het, evenals voor de andere alternatieven (zoals hiervoor is aangegeven), nodig zijn inzicht te hebben in de achtergronden van de prognoseberekningen en de gehanteerde aannames.

Bij de effectbeschrijving en bij de vergelijking van alternatieven wordt het aspect archeologie slechts matig uitgewerkt. Gezien de waarden die in het geding zijn en de grootte van de ingreep verdient het sterk aanbeveling bij de besluitvorming alsnog waarborgen te bieden voor het behoud van de archeologische waarden, alvorens tot uitvoering wordt overgegaan.

In het algemeen geldt dat de gepresenteerde gegevens in het MER tamelijk globaal van aard zijn; uit de inspraak komt sterk naar voren dat er behoefte bestaat aan concretere informatie. Enerzijds is de globaliteit begrijpelijk gezien onder andere de grootte van het studiegebied. Anderzijds moet worden opgemerkt dat het MER mede dient als bron van informatie voor de mensen die in het gebied wonen. Ook geldt dat de informatie soms zo globaal is dat vergelijking van alternatieven niet altijd even makkelijk is. Een betere presentatie en selectie van gegevens was hier en daar op zijn plaats geweest. In hoofdstuk 3 wordt hiervan een aantal voorbeelden gegeven.

3. TOETSING VAN HET MER OP ONDERDELEN

3.1 Inleiding

De opmerkingen die in dit hoofdstuk worden gemaakt, zijn bedoeld als aandachtspunten bij de verdere besluitvorming over het voornemen. Ingegaan wordt op aspecten die een rol zouden kunnen spelen bij de vaststelling van de wijze van uitvoering van de weg (autosnelweg, autoweg, stadsrandweg), bij de doorwerking daarvan bij volgbesluiten en voor zover relevant, bij de te nemen uitvoeringsmaatregelen.

Daarnaast worden opmerkingen gemaakt die van nut kunnen zijn voor toekomstige milieu-effectrapportages.

3.2 Gevolgen voor het milieu en vergelijking van alternatieven

Leefbaarheid

In het MER zijn de criteria 'leefbaarheid' en 'natuur en landschap' niet gescheiden behandeld. Omdat dit wezenlijk verschillen de beoordelingsaspecten zijn had dit beter apart of later in het rapport kunnen gebeuren.

Geluid

Ten behoeve van het MER is onderzoek verricht naar de geluideffecten van de diverse alternatieven en varianten. Uit de beschrijving in het hoofdlijnenrapport zou kunnen worden geconcludeerd dat het niet uitmaakt welke beleidskeuze uiteindelijk wordt gemaakt. Dat deze suggestie wordt gewekt heeft met name te maken met het gehanteerde detailniveau (zie laatste alinea van hoofdstuk 2).

- Bij de effectbeschrijving zijn in het hoofdlijnenrapport in de totalen ook wegen opgenomen waar niets verandert. Dit betekent dat een verschuiving van 150 woningen (van de ene variant naar de andere variant) naar een

andere geluidklasse bij bijvoorbeeld de Van Alkemade laan uiteindelijk in het niet valt.

- De resultaten in het hoofdlijnenrapport zijn niet per wegvak gepresenteerd. Het was beter geweest bijvoorbeeld de lokale wegen en de rijkswegen te splitsen. Ook zijn de overige wegen van Den Haag hier niet behandeld.

Door de gevolgde werkwijze, waarbij gekozen is voor een beschrijving op studiegebiedschaal, is niet duidelijk waar precies welke geluidbelasting zal optreden en waar welke maatregelen zullen worden genomen. Ook wordt geen informatie verschaft over de verschillende maatregelen per variant¹]. Deze onzekerheid wordt door diverse insprekers als gemis ervaren. Goede kaarten met geluidcontouren hadden een uitkomst kunnen bieden. In het MER wordt ondermeer betoogd dat met contouren geen afschermende werking in de modellen kan worden ingebracht. Dit is niet correct. Met SRM-II kan dit zonder enig probleem. Met zogenaamde PAP-bestanden kunnen vervolgens zeer gemakkelijk de woningen binnen de contouren worden geteld. Tenminste had vermeld moeten worden dat de gebruikte rekenmethode zeer globaal is en dat de resultaten alleen kunnen worden gebruikt voor onderlinge vergelijkingen. Opmerkingen over aantal te saneren woningen zijn dan ook niet mogelijk. Een ander -overigens storend- detail is dat de hoofdtekst en het bijlagenrapport soms wezenlijk andere teksten bevatten. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de toetsing aan de landelijke beleidsdoelstellingen. In het hoofdrapport scoren sommige varianten anders dan in het bijlagenrapport.

Sociale aspecten

De suggestie wordt gewekt dat het aspect geluidhinder tweemaal wordt onderzocht, namelijk onder 'Geluid' en onder 'Sociale aspecten'. Dit werkt verwarrend. Niet voldoende duidelijk wordt dat de geluidsaspecten onder 'Sociale aspecten' een precisering inhouden en een detaillering geven voor de individuele woningen.

Verkeersveiligheid

In het rapport 'Verkeersveiligheidsonderzoek' wordt eerst op bladzijde 45 vastgesteld dat er geen significant verschil bestaat tussen de varianten met betrekking tot het totale aantal ongevallen, terwijl later op bladzijde 46 in de tweede alinea toch weer wordt gesuggereerd dat er wel degelijk verschil bestaat tussen de varianten: de Stadsrandweg is relatief ongunstig en alternatief C heeft een gunstige invloed. De laatste vaststelling lijkt moeilijk houdbaar.

In het algemeen kan geconcludeerd worden dat de uitkomsten van het verkeersveiligheidsonderzoek niet gunstig zijn; dit geldt met name voor het voorkeursalternatief.

Uit de inspraak komt naar voren dat geen risico-vermindering zal optreden (zoals in het MER is aangegeven), maar eerder een verslechtering van de situatie. Dit heeft te maken met de aanname in het MER dat vervoer van gevaarlijke stoffen alleen doorgaand transport zou betreffen. Er is vanuit gegaan op grond daarvan dat alle verkeer dat nu nog van de Utrechtsebaan gebruik maakt in de toekomst over de noordelijke randweg zal rijden. Het gaat

---

¹ Bovendien zijn er weinig lokale gegevens bekend over de aantallen woningen binnen de contouren.

bij benzine en propaan echter vooral om bestemmingsverkeer voor Den Haag; dit betekent dat het vervoer van gevaarlijke stoffen zich verder buiten de routes voor gevaarlijke stoffen zal verspreiden.

Luchtverontreiniging en gevolgen daarvan

Bij de vergelijking van de gevolgen worden verlies/vernietiging vergeleken met vermesting en verzuring op eenzelfde niveau. Vermesting en verzuring betreffen beide de neerslag van luchtverontreiniging en worden dus dubbel in beschouwing genomen. Hierdoor komt onvoldoende tot uiting dat verlies/vernietiging een ernstiger bedreiging vormt dan vermesting en verzuring.

Drinkwaterwinning

Uit de inspraak komt naar voren dat de situatie met betrekking tot de drinkwaterwinning in de Oostduinen in de deelrapporten onjuist wordt weergegeven, met name wat betreft het thema verdroging. Daarnaast is het jammer dat men geen gebruik heeft (kunnen) maken van gegevens uit de lopende m.e.r.-studies.

Evaluatie

In het MER wordt een aanzet gegeven voor een evaluatieprogramma. Een probleem hierbij kan zijn, dat er sprake is van drie bevoegde instanties. Om te waarborgen dat ook daadwerkelijk een coherent evaluatieprogramma zal worden uitgevoerd adviseert de Commissie aan het coördinerend bevoegd gezag hierover bepalingen in de besluiten op te nemen.

3.3 Presentatie

Het kaartmateriaal en de visuele weergave van de (onderdelen van) alternatieven had een betere ondersteuning aan de tekst kunnen geven:

- het is niet goed mogelijk een indruk te krijgen hoe de (A- en B-)alternatieven er ruimtelijk uitzien. Het gaat dan om het ruimtebeslag en de visueel-ruimtelijke aspecten (weergave van aansluitingen en dergelijke); zo zijn de effecten van de tunnelmonding bij het Hubertusduin nauwelijks uitgewerkt;
- op een aantal plaatsen in de deelrapporten wordt geschreven over aanpassing van de fietsinfrastructuur. Gedetailleerdere informatie, met name visueel, die een samenhangend beeld van de fietsinfrastructuur geeft (voor zover van belang voor de besluitvorming over de weg) is gewenst;
- van een aantal punten hadden schetsen kunnen worden opgenomen van de (4 meter hoge) geluidsschermen. Voor omwonenden is het niet duidelijk wat er in de leefomgeving gaat veranderen;
- er ontbreken goede kaarten met straatnamen zowel in de hoofdtekst als in de samenvatting.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies
over het milieu-effectrapport
Noordelijke Randweg Haagse Regio
(NORAH voorheen RW14)

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 11 oktober 1993 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Aan
de voorzitter van de Commissie
voor de Milieu-effectrapportage
de heer ir. P. van Duursen
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	112 OKT. 1993
nummer :	1161-93
dossier :	307-169
kopie naar :	Go / Sc / Pw / B. / b

Contactpersoon	Doorkiesnummer
ir. M.R.W. Bos	070 - 374 41 52
Datum	Bijlage(n)
11 oktober 1993	-
Ons kenmerk	Uw kenmerk
HW/IWO 160214	-
Onderwerp	
Projectnota MER/ rijksweg 14 c.a. (NORAH).	

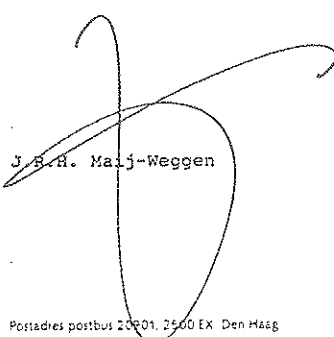
Geachte heer Van Duursen,

Hierbij verzoek ik u mij - overeenkomstig de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne - advies uit te brengen over de projectnota MER/ rijksweg 14 c.a. (Noordelijke Randweg Haagse Regio, bij afkorting NORAH). Deze nota zal u - in het benodigde aantal exemplaren - separaat worden toegezonden.

De nota doorloopt de procedure bij het Overlegorgaan voor de Infrastructuur en wordt in dat kader mede ten behoeve van de m.e.r.-procedure ter inzage gelegd. De terinzagelegging vindt plaats van 4 oktober 1993 tot 15 november 1993.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

J. B. H. Maaij-Weggen

Postadres postbus 20001, 2500 EX Den Haag
Bezoekadres Plesmanweg 1-6

Telefoon 070-3516171
Telefax 070-3517895
Telex 32562 minww nl

BILLAG 2

Openbare bekendmaking in Staatscourant nr. 188 d.d. 1 oktober 1993

Inspraak projectnota/MER noordelijke randweg Haagse regio

Op 4 oktober begint de inspraakperiode voor de "Noordelijke Randweg Haagse regio" (NORAH). De Noordelijke Randweg moet Rijksweg 4 verbinden, via een nieuw aan te leggen weg door Leidschendam en Voorburg (voorheen bekend als Verlengde Landscheidingsweg), met de Rijksweg (N44) en zal dan verder lopen via de bestaande Landscheidingsweg tot aan het Hubertusvadiuct in Den Haag. De inspraakperiode duurt tot 15 november.

De Noordelijke Randweg komt al vele jaren voor in de plannen van Rijkswaterstaat, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Den Haag voor het gebied dat grenst aan de gemeenten Wassenaar, Leidschendam en Voorburg.

Rijkswaterstaat directie Zuid-Holland, Provincie Zuid-Holland en de Gemeente Den Haag hebben een gezamenlijke projectnota/milieu-effectrapportage (MER) uitgebracht. In deze nota zijn verschillende alternatieven bestudeerd en worden de effecten van de aanleg van een randweg op de verkeersontwikkeling, de natuur en het (leef)milieu weergegeven.

Het Overlegorgaan Verkeersinfrastructuur (OVI) organiseert de inspraak over deze projectnota/MER en stelt een ieder in de gelegenheid zijn of haar mening over de nota aan hem kenbaar te maken.

Tervisielegging

De Projectnota/MER Noordelijke Randweg Haagse regio ligt vanaf 4 oktober tot 15 november gedurende de normale openingstijden ter inzage op de hieronder aangegeven adressen:

Den Haag:	- Stadhuis, Burg, Monchyplein 14 - Gemeentelijk Informatiecentrum, Dagelijkse Groenmarkt 7 - Stadsdeelkantoor Haagsche Hout, Het Kleine Loo 364 - Vrije School, Waalsdorperweg 12 - Bibliotheek Benoordenhout, Utenbroekestraat 4 - Bibliotheek Mariahoeve, Ivoorhorst 403
Leidschendam:	- Raadhuis, Raadhuisplein 1 - Openbare Bibliotheek, Fluitpolderplein 92
Voorburg:	- Gemeentehuis, Herenstraat 42 - kantoor Openbare Werken, Westeinde 28 - Openbare Bibliotheek, Julianalaan 257
Wassenaar:	- Gemeentekantoor, Joh. de Wittstraat 45 - Openbare Bibliotheek, Luifelbaan 1
Voorschoten:	- Gemeentehuis, Leidseweg 25, kamer 37
Leiden:	- Stadhuis, Stadhuisplein 1 - Stadsbouwhuis, Langegracht 72
Provincie:	- Provinciehuis, Koningskade 1, Den Haag (leeszaal van de bibliotheek)
Rijkswaterstaat:	- Bibliotheek Hoofddirectie, Koningskade 4, Den Haag - Bibliotheek ministerie van Verkeer en Waterstaat, Piesmanweg 1-6, Den Haag

Waar moeten de reacties naar toe?

Degenen die van de mogelijkheid tot inspraak gebruik willen maken, dienen hun reactie op schrift te stellen en deze uiterlijk 15 november 1993 toe te zenden aan:

Secretariaat Overlegorgaan Verkeersinfrastructuur
Kneuterdijk 6
2514 EN Den Haag

Inzage schriftelijke reacties

De ingekomen schriftelijke reacties liggen vanaf 22 november tot en met 17 december ter inzage bij de gemeentehuizen van Den Haag, Voorburg, Wassenaar, Voorschoten, Leiden en Leidschendam alsmede op het provinciehuis Zuid-Holland te Den Haag.

Informatie-avonden

Er worden vijf informatie-avonden georganiseerd. Op deze avonden wordt informatie gegeven over de Projectnota/MER en bestaat de gelegenheid om vragen te stellen. Deze avonden zullen gehouden worden op:

Maandag 11 oktober 1993: Wassenaar, Cultureel centrum WARENAR, Kerkstraat 75, aanvang 19.30 uur.

Dinsdag 12 oktober 1993: Voorburg, St. Maartenscollege, Aart van der Leeuwkade 14, aanvang 20.00 uur.

Woensdag 13 oktober 1993: Den Haag, Vrije School, Waalsdorperweg 12, aanvang 20.00 uur.

Maandag 25 oktober 1993: Leidschendam, Publiekshal van het raadhuis (zuidelijke ingang), Raadhuisplein 1, aanvang 20.00 uur.

Dinsdag 26 oktober 1993: Den Haag, PABO, Diamanthonst 16, aanvang 20.00 uur.

Mondelinge toelichting op uw reactie: hoorzitting

Het overlegorgaan Verkeersinfrastructuur stelt degenen die in hun schriftelijke reactie daartoe de wens te kennen geven, in de gelegenheid hun standpunt toe te lichten in een openbare hoorzitting. Plaats, datum en tijdstip daarvan worden nog nader bekend gemaakt.

Aanvragen projectnota/MER

U kunt de nota kopen bij het informatiecentrum van de gemeente Den Haag, Dagelijkse Groenmarkt 7, of bestellen bij de Provinciale Uitgeverij, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag of Rijkswaterstaat, Antwoordnummer 5537, 3000 VB Rotterdam, onder vermelding van projectnota/MER NORAH. De kosten hiervan bedragen f 20,-. Verder zijn decirapporten verkrijgbaar over specifieke onderdelen. De kosten hiervan bedragen f 2,50 per deel.

Informatie

Voor nadere informatie over de projectnota/MER:

NORAH-telefoon: 010-4026000.

Voor inlichtingen over de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het secretariaat van het Overlegorgaan Verkeersinfrastructuur, telefoonnummer 070-3618739.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland voor de Minister van Verkeer en Waterstaat, college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en het gemeentebestuur van Den Haag

Bevoegd gezag: Minister van Verkeer en Waterstaat (coördinatie), college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en het gemeentebestuur van Den Haag

Besluit: vaststelling van het tracé voor de Rijksweg 14 ten noord-oosten van Den Haag, de reconstructie van de Landscheidingsweg en de verbinding tussen de Landscheidingsweg en het Hubertusviaduct

Categorie Besluit m.e.r.: 1.1

Activiteit: In het Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer is Rijksweg 14 opgenomen als een nieuwe verbinding, waarvoor de tracéprocedure nog moet worden doorlopen. De tracé/-m.e.r.-procedure is gestart ten behoeve van de besluitvorming over de wenselijkheid van de aanleg van Rijksweg 14. Als tot aanleg van Rijksweg 14 wordt besloten, zal dit gevolgen hebben voor de Landscheidingsweg in Den Haag en de aansluiting daarvan op het Hubertusviaduct. In de m.e.r.-procedure worden daarom ook varianten voor de Landscheidingsweg en de verbinding met het Hubertusviaduct beschreven

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 29 augustus 1990
richtlijnenadvies uitgebracht: 31 oktober 1990
richtlijnen vastgesteld: 30 november 1990
kennisgeving aanvullende startnotitie: 25 november 1991
procedure tijdelijk opgeschort: 27 januari 1992
verzoek om aanvullend advies: 3 juni 1992
aanvullend richtlijnenadvies: 31 juli 1992
richtlijnen vastgesteld: oktober 1992
kennisgeving MER: 1 oktober 1993
toetsingsadvies uitgebracht: 22 december 1993

Bijzonderheden: In het richtlijnenadvies is in navolging van de startnotitie veel aandacht besteed aan alternatieven, waarbij de geconstateerde leefbaarheids- en bereikbaarheidsdoelstellingen wel worden opgelost, maar waarbij de Rijksweg 14 niet zal worden aangelegd. De aanvullende startnotitie is opgesteld door de Gemeente Den Haag en behandelt de mogelijke oplossingen voor de aansluiting op het Hubertusviaduct, in het geval dat de Rijksweg 14 zal worden aangelegd. Het verzoek om opschorting (januari 1992) volgde uit de wens van de provincie Zuid-Holland om ten behoeve van de reconstructie van de Landscheidingsweg (in provinciaal beheer) een alternatief voor de aansluiting op de Rijksweg 14 uit te werken, welke als m.e.r.-plichtig moet worden aangemerkt. Bij brief van 1 juni 1992 wordt de Commissie meegedeeld, dat de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben besloten als initiatiefnemer voor de reconstructie van de Landscheidingsweg aan te sluiten bij de lopende m.e.r.-procedure voor de Rijksweg 14/Landscheidingsweg-Hubertusviaduct. Naar aanleiding hiervan is het aanvullend advies uitgebracht

Samenstelling van de werkgroep:

prof. dr. ir. J.F. Agema (tijdens aanvullende richtlijnenfase)

ir. S.M. Bodmer-Sluis

dr. J.M. Drees

ir. M.J. Fabery de Jonge

drs. A.L. de Jong

ir. P.G. Meijer

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter vooroverleg)

mr. A.A.M.F. Staatsen (voorzitter na vooroverleg)

Secretaris van de werkgroep: drs. T. Gorter

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	-----	D. en J. Knoester	Den Haag	931119
2.	-----	M.M. Develing	Den Haag	931119
3.	931026	P. Tanis-Schrier	Den Haag	931119
4.	931025	Th. S. van Went (voorbeeld-exemplaar van standaardbrief)	Den Haag	931119
5.	931025	R.C. Wijsman	Den Haag	931119
6.	931021	Stichting Wijkberaad Bezuidenhout en Stichting Bewonerscomité Bezuidenhoutseweg	Den Haag	931119
7.	931019	Th. M. Ponten Scholtz	Den Haag	931119
8.	931015	Stichting "Damsigt-Park Leeuwensteyn"	Voorburg	931119
	931112	idem	idem	931119
9.	931016	ROVER Vereniging reizigers openbaar vervoer	Den Haag	931119
10.	931013	W.J.C. van Leeuwen	Den Haag	931119
11.	931005	mr. F.J.J. Besier	Den Haag	931119
12.	931001	Mr. A.H. den Breems	Den Haag	931119
13.	931026	P.A.J.T. van Dijk	Den Haag	931119
14.	931026	A.J. Vergroesen en J.A.M.J. Vergroesen- Duynstee	Den Haag	931119
15.	931018	C. Neppérus	Den Haag	931119
16.	931027	J.S.H. Gieskes	Den Haag	931119
17.	931028	R.B. van Heijningen namens Stichting Bewonersorganisatie Archipel-Willemspark	Den Haag	931119
18.	931028	ir. H. Ens	Den Haag	931119
19.	-----	J.H. Hageman	Den Haag	931119
20.	931101	M.H.W. Schins	Voorburg	931119
21.	931028	Bestuur Buurtvereniging Zuid-West Wassenaar	Wassenaar	931119
22.	931031	E.G.F. van den Bergen	Den Haag	931119
23.	931101	D. Brons en S. de Waal	Leidschendam	931119
24.	-----	J.A. Canters-Walker	Den Haag	931119
25.	931103	Algemeen Bestuur Wijkberaad Mariahoeve	Den Haag	931119

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
26.	931104	F. Lambooy	Den Haag	931119
27.	931101	H.G. Hoogeveen-van Rootselaar	Den Haag	931119
28.	931106	M.S. Verweij	Den Haag	931119
29.	931105	drs. E. Kreytz en echtgenote	Voorburg	931119
30.	931108	I.R. van Ravensberg	Den Haag	931119
31.	931108	C.W.J. Blokpoel	Den Haag	931119
32.	931107	J.A. de Wit	Den Haag	931119
33.	931108	Wijkcommissie Oud-Zuid	Leidschendam	931119
34.	931107	L. v.d. Biessen	Voorburg	931119
35.	931107	H.L.M. van Duyse	Voorburg	931119
36.	931106	M.J.J. Spannenburg	Voorburg	931119
37.	931106	P. Spannenburg	Voorburg	931119
38.	931108	Vereniging van Eigenaars Theo Mann Bouwmeesterlaan-Else Mauhsiaan	Den Haag	931119
39.	931106	drs. C.H.L.M. van de Louw	Voorburg	931119
40.	931108	J. Fraterman en H.C. Fraterman-Schnabel	Voorburg	931119
41.	931106	R.R. Knobbout	Voorburg	931119
42.	931007	H. van Steenbrugge	Voorburg	931119
43.	931106	D.H. Greud	Voorburg	931119
44.	931108	A. Krastman	Voorburg	931119
45.	931110	mr. J. Rookmaker	Voorburg	931119
46.	931101	M.M. Postma-Nieuwenburg	Den Haag	931119
47.	931109	B. Freeze	Leidschendam	931119
48.	931108	dr. P.M. de Jong	Voorburg	931119
49.	931104	J.A.G. Mulder	Voorburg	931119
50.	931108	M. Mulder-van Schie	Voorburg	931119
51.	931108	Buurtvereniging NieuwWassenaar	Wassenaar	931119
52.	931108	dr. K. Fokkens	Den Haag	931119
53.	931108	J.M.J. van Kempen	Voorburg	931119
54.	931108	drs. J.A.H. van Veen-Muller	Voorburg	931119
55.	931108	drs. P.B.L. Kors	Voorburg	931119
56.	931110	I.B.R. van der Velde	Voorburg	931119
57.	931109	M.H.T. Kemter	Den Haag	931119

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cic. m.e.r.
58.	931102	Werkgroep Nassaubuurt	Den Haag	931119
59.	931111	P.D. Piket	Den Haag	931119
60.	931110	J. van Amelrooij	Voorburg	931119
61.	931110	S.M. Neven-van den Hidde	Den Haag	931119
62.	931104	H.J.E. Muller	Voorburg	931119
63.	931109	College van B&W gemeente Voorburg	Voorburg	931119
64.	931028	Haagse Bond van Volkstuinders Verenigingen	Den Haag	931119
65.	931110	A.M. Brikkenaar-van Dijk	Den Haag	931119
66.	931110	CDA-afdeling Haagse Hout	Den Haag	931119
67.	931112	mr. L. Kop	Den Haag	931119
68.	931112	C.M.A. v.d. Krogt de Groot	Leidschendam	931119
69.	931111	L.P. Koot / B.M.M. ten Pas	Leidschendam	931119
70.	931111	Aktiecomité "Behoudt het huidige karakter van de Gaardes"	Voorburg	931119
71.	931108	E.M. Plas	Den Haag	931119
72.	931111	W.S.C. Heederik-Sonneveldt	Voorburg	931119
73.	931112	A.L. Houwink	Voorburg	931119
74.	931111	A.C. Pronk	Den Haag	931119
75.	931111	Volkstuindersvereniging "Eigen Arbeid"	Den Haag	931119
76.	931112	W.J. Malkus	Voorburg	931119
77.	931110	Mebin B.V. maatschappij tot exploitatie van betonmortelbedrijven in Nederland	Den Haag	931119
78.	-----	J.P.M. Kuijpers	Voorburg	931119
79.	931110	C.A. Neven	Den Haag	931119
80.	931109	dr. L.M. Kingma en 10 mede ondertekenaars	Den Haag	931119
81.	931111	ir. J. Peelen	Den Haag	931119
82.	931109	ir. T. Gasser	Voorburg	931119
83.	931109	Y. en M. Janse	Voorburg	931119
84.	931108	E. van Santen	Voorburg	931119
85.	931108	R.T. Eikelboom en M.Eikelboom-Teuling	Voorburg	931119
86.	931110	A. Dokman en J. Dokman-van Meer	Leidschendam	931119
87.	-----	E. van Santen	Voorburg	931119
88.	931112	J.C. van Nes	Den Haag	931119

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
89.	931111	P.T. Stenstra	Voorburg	931119
90.	931112	College van B&W gemeente Wassenaar	Wassenaar	931119
91.	931111	P.A. Rueck	Wassenaar	931119
92.	931112	Bedrijfsleven in Haaglanden	Den Haag	931119
93.	931112	H.C. Scheffer	Den Haag	931119
94.	931112	Milieu-adviescommissie gemeente Den Haag	Den Haag	931119
95.	931112	Vereniging van Vrienden van Wassenaar	Wassenaar	931119
96.	931110	C.J. Blankendaal	Voorburg	931119
97.	931115	Rentmeesterkantoor W. Specht Grijp namens Stichting Duindigt	Heemstede	931119
98.	931112	ing. R. van der Knaap	Leidschendam	931119
99.	931114	drs. A. van Grafhorst	Voorburg	931119
100.	931112	J.P.A. Bakkum en J.M. Bakkum-Buys	Voorburg	931119
101.	931111	R. Lenterman	Den Haag	931119
102.	931111	R.J. de Zwart	Voorburg	931119
103.	931111	NV Duinwaterbedrijf Zuid-Holland	Voorburg	931119
104.	931112	Platform tegen de verlengde Landscheidingsweg	Den Haag	931119
105.	931113	Fietsersbond enfb afdeling Den Haag	Den Haag	931119
106.	931108	O.B.L., mr. R.B. van der Sluis en M.J. van der Sluis-van Luxemburg	Voorburg	931119
107.	931112	Bewoners van de Oude Trambaan 1 t/m 47	Leidschendam	931119
108.	931111	J.H.M. van Heiningen	Leidschendam	931119
109.	931111	Fietsersbond enfb afdeling Voorburg	Voorburg	931119
110.	-----	J.J.P. Verweij	Den Haag	931119
111.	931112	Federatie van Haagse Wijkorganisaties	Den Haag	931119
112.	931113	Leidschendamse Ondernemersvereniging/ Winkeliersvereniging Damcentrum Leidschendam	Leidschendam	931119
113.	931112	A.Th. Hagen-Cohen	Den Haag	931119
114.	931108	E.G. de Kievit	Voorburg	931119
115.	931112	Wijkvereniging "Van Stolkpark"	Scheveningen	931119
116.	931110	Stichting Wijkberaad Vruchtenbuurt	Den Haag	931119
117.	931112	Anti Auwto Vereniging	Den Haag	931119

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
118.	931115	N.W. Oorebeek	Den Haag	931119
119.	931112	R.A. de Zeeuw	Voorburg	931119
120.	931113	Sportraad Voorburg	Voorburg	931119
121.	931112	College van B&W gemeente Leidschendam	Leidschendam	931119
122.	931114	M. van den Berg	Den Haag	931119
123.	931112	mr. A.J. van der Steur en A.E. van der Steur-Kuhns	Den Haag	931119
124.	931112	mr. Ch. Boissevain	Leidschendam	931119
125.	931112	Stichting Toerisme Den Haag	Den Haag	931119
126.	931107	J.I.Y. Kainama en D.W.A. Maas	Voorburg	931119
127.	931112	Handels- en Internationaal Transportbedrijf Van Rijswijk B.V.	Leidschendam	931119
128.	931113	Het Leidschendamse Actiecomitee Sluipverkeer	Leidschendam	931119
129.	931112	A.H. de Walle	Voorburg	931119
130.	931109	Dagelijks Bestuur Stadsgewest Haaglanden	Den Haag	931119
131.	931114	ir. B.R. van Os	Den Haag	931119
132.	931124	W.K. Vonk	Den Haag	931119
133.	931112	Bestuur Voorburgse Sportvereniging T.O.N.E.G.I.D.O.	Voorburg	931119
134.	931112	C. de Jong-Boon	Scheveningen	931119
135.	931112	Bestuur Voorburg Cricket Club	Voorburg	931119
136.	931114	R. Leder	Den Haag	931119
137.	931108	Ph.A.A. Volker	Voorburg	931119
138.	931108	P.P. Vreuls	Leidschendam	931119
139.	931112	Kerngroep Den Haag van de Vereniging Milieudefensie	Den Haag	931119
140.	931112	P. van de Putte	Voorburg	931119
141.	931108	J. Hees	Voorburg	931119
142.	931113	ir. P. Janse	Voorburg	931119
143.	931113	M.A. Kors-Jongbloed en P.A.M. Kors	Voorburg	931119
144.	931114	mr. L.H.I.M. Hoogeweegen	Wassenaar	931119
145.	931111	A.M. van Nieuwkerk	Den Haag	931119
146.	931112	A.W. en A.M. Smit	Wassenaar	931119

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
147.	931114	ir. L.C.A. van Holk	Den Haag	931119
148.	931110	Bestuur Wijkvereniging Essesteijn	Voorburg	931119
149.	931114	M. Koen en M. van Sasse van Ysselst	Voorburg	931119
150.	931111	ir. J. Hees	Voorburg	931119
151.	931112	Buruma Maris Scheer van Solkema namens Wijkvereniging Marlot	Den Haag	931119
152.	931110	J. ten Have en M. ten Have-Offerman	Voorburg	931119
153.	931112	J. Voogt en T. Voogt-van Bruggen	Voorburg	931119
154.	931114	F.C.J.M. Ongering	Voorburg	931119
155.	931108	Th.A.A. Gloudemans	Voorburg	931119
156.	931109	drs. W. Meijer	Voorburg	931119
157.	931114	S.P.R. van Heck	Voorburg	931119
158.	931115	32 verontruste Voorburgers	Voorburg	931119
159.	931114	J.W. van Hardeveld	Voorburg	931119
160.	931114	Wijkvereniging Benoordenhout	Den Haag	931119
161.	931109	CDA-afdeling Segbroek	Den Haag	931119
162.	931103	A. van Duijn	Voorburg	931119
163.	931111	drs. E.W.S. Neven	Voorburg	931119
164.	931111	P.J. Rouwenhorst	Voorburg	931119
165.	931109	ing. H. Klijn	Leidschendam	931119
166.	9311--	W.M. van Bentveld-Postema	Leidschendam	931119
167.	931112	ir. D.T. Creemers	Leidschendam	931119
168.	931112	Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directeur Landbouw, Natuur en Openlucht- recreatie in de provincie Zuid-Holland	Voorburg	931119
169.	931111	Staatstoezicht op de Volksgezondheid, Inspectie van de volksgezondheid voor de hygiëne van het milieu voor Zuid-Holland	Rijswijk	931119
170.	931111	A.M. Lambert-Francken	Den Haag	931125

De reacties nrs. 2, 4, 23, 24, 31 en 110 betreffen standaardreacties waarvan er, volgens het Overlegorgaan Verkeer en Waterstaat, circa 850 van zijn ontvangen.